

Vabariigi Valitsuse 30. juuli 2002. a määruse nr 240
„Maksukohustuslaste registri“ asutamine ja registri pidamise põhimääruse
muutmise määruse eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Maksukorralduse seaduse muutmise ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus sätestatud muudatuste kohaselt on füüsilisest isikust ettevõtjal õigus kanda maksukorralduse seaduse (MKS) § 20² lõike 1 kohaselt tema majandustegevuses osalev abikaasa, kellega ei ole sõlmitud töölepingut või töövõtu-, käsundus- või muu teenuse osutamiseks võlaõiguslikku lepingut, töötamise registrisse (TÖR).¹ See kanne on aluseks sotsiaalkaitse saamisel. Seaduse muudatused seoses füüsilisest isikust ettevõtja majandustegevuses osaleva abikaasa registreerimise korraga, on kavandatud jõustuma 2018. aasta 1. septembril.

Eelnõuga kehtestatakse Vabariigi Valitsuse 30. juuli 2002. a määruses nr 240 „Maksukohustuslaste registri“ asutamine ja registri pidamise põhimäärus“ (edaspidi MKRi põhimäärus, avaldamismärkega RT I, 15.12.2017, 20) sätted, millega viiakse füüsilisest isikust ettevõtja abikaasa registreerimise regulatsioon kooskõlla MKS ja teiste seaduste muutmise seaduse jõustuvate muudatustega. Määrus on kavandatud jõustuma selles osas 1. septembril 2019. a.

MKRi põhimäärust täiendatakse selliselt, et lisatakse TÖRi uued andmekooseisud: ametnimetus, töökoha asukoht ja tööaja määr. Nimetatud andmete koosseise ei lisata enam maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohaselt maksukorralduse seadusesse, kuna seaduse eelnõus kavandatava muudatuse kohaselt sätestatakse TÖRi andmete koosseis edaspidi vaid rakendusaktis. Seaduse muudatus on kavandatud jõustuma 1. juulil 2018. a.

Ametinimetuse ja töökoha asukoha andmete kogumise eesmärgiks TÖRi on vähendada Statistikaameti valimisse kuuluvate tööandjate halduskoormust samuti tagada piisava kvaliteediga andmed riikliku statistika tegemiseks.² Statistikaamet koostab juhendi nimetatud andmete kandmise kohta TÖRi. Nimetatud andmeid hakkab samuti kasutama Maksu- ja Tolliamet riskianalüüsi tegemisel.

Hetkel esitavad tööandjad andmeid tööaja määra kohta tulumaksuseaduse § 40 lõike 5 alusel Maksu- ja Tolliametile deklaratsiooni vormides,³ kuid muudatuste jõustumisel esitatakse

¹Enne muudatuste tegemist kehtiva seaduse kohaselt võis äriregistrisse kantud FIE abikaasale sotsiaalkaitse tagamiseks esitada MKS § 20² lõike 1 kohaselt avalduse, et abikaasa registreeritakse maksukohustuslaste registris. MKS § 25¹ lõike 1 kohaselt on töötamise register maksukohustuslaste registri alamregister, mida peetakse Maksu- ja Tolliametile, Tööinspeksioonile, Eesti Töötukassale, Eesti Haigekassale, Sotsiaalkindlustusametile ning Politsei- ja Piirivalveametile seadusega pandud ülesannete täitmise tagamiseks.

²Näiteks võimaldavad lisanduvad andmekooseisud palga ja tööturu statistika tegemist aga ka 2021. a läbiviidava registripõhise rahva- ja eluruumide loenduse (REGREL) läbiviimist registrite põhisel. Selle võrra on võimalik vähendada tööandjatel lasuvat halduskoormust.

³TuMS § 40 lg 5 esimene ja teine lause sätestavad, et tulumaksu kinnipidaja on kohustatud esitama lõikes 4 nimetatud tähtpäevaks Maksu- ja Tolliametile maksudeklaratsiooni. Deklaratsiooni vormi ja täitmise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Rahandusministri 29. novembri 2010. a määrusega nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest

andmed vaid TÖRi, tehes seal vastava kande. Ka selle muudatuse eesmärgiks on vähendada tööandjatel lasuvat halduskoormust. Määrus on nimetatud osas kavandatud jõustuma 1. juulil 2018. a.

Määrus kehtestatakse maksukorralduse seaduse (edaspidi MKS) § 17 lõike 1 alusel.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist Kairi Sudakov (tel 611 3068, kairi.sudakov@fin.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Rahandusministeeriumi jurist Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee) ning keeleliselt toimetab Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (tel 611 3638; sirje.lilover@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud maksukorralduse seaduse muutmise ja teiste seaduste muutmise eelnõuga, mis jõustub 1. jaanuaril 2019. a. FIE ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa registreerimise korda muutev regulatsioon jõustub 1. septembril 2018. a.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

§ 1 punkt 1 – MKRi põhimääruse § 13³ muutmine

MKRi põhimääruse § 13³ sätestab, et TÖRi kantakse andmed MKS § 25¹ lõigetes 4 ja 5 nimetatud isikute kohta. Lisaks hakatakse TÖRi andmeid kandma ka MKS § 20² lõikes 2 sätestatud isiku kohta ehk füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtte majandustegevuses osaleva abikaasa kohta.

TÖR on maksukohustuslaste registri alamregister. Seni on FIE ettevõtte majandustegevuses osaleva abikaasa andmeid kantud maksukohustuslase registrisse FIE vastavasisulise avalduse alusel. Edaspidi on FIEl õigus teha abikaasa kohta sarnane kanne TÖRi, mis on aluseks sotsiaalkaitse saamisel. MKR-s abikaasa registreerimisega võtab FIE vabatahtlikult sotsiaalmaksuseaduse §-st 6¹ lähtuvalt endale kohustuse maksta abikaasa eest sotsiaalmaksu talle sotsiaalkaitse tagamiseks. Sellega kaasneb ravi- ja pensionikindlustus. Abikaasale ei laiene õigus töötuskindlustushüvitisele.

Muudatuse eesmärgiks on koondada FIE abikaasa andmed ühtsetel alustel TÖR-i sarnaselt teiste tööd tegevate isikutega ja kaasajastada andmete esitamise viisi. Eelnõu koostamise ajal kehtiva MKS § 20² lõike 1 kohaselt peab FIE juhul, kui ta soovib oma ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa maksukohustuslaste registris registreerida, esitama selleks Maksu- ja Tolliametile vastavasisulise avalduse. Kavandatava regulatsiooni kohaselt saab FIE teha oma ettevõtte majandustegevuses osaleva abikaasa kohta TÖRi kande.

Kande tegemise liigiks TÖRis on „*FIE abikaasa sotsiaalmaksukohustusega*“. Sarnaselt teiste tööd tegevate isikutega tuleb TÖRi kanda FIE abikaasa puhul tegevuse alustamise aeg. Juhul, kui tegevuses osalemine on ajutine, tuleb märkida ka tegevuse lõpukuupäev. Ühtlasi peab FIE

tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ Vormi TSD lisa 1 ja 2 kohaselt tuleb esitada andmed tööaja määra kohta.

kande tegemisel sarnaselt tööd võimaldavate isikutega kandma enda andmed. Erinevalt varasemast ei pea FIE esitama andmeid FIE ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa elukoha kohta. Nimetatud andmed saab maksuhaldur vajadusel rahvastikuregistrist.

§ 1 punktid 2 ja 3 – MKRi põhimääruse § 13⁴ lõike 1 täiendamine punktidega 10–12

MKRi põhimääruse § 13⁴ lõikes 1 on sätestatud TÖRi kantavate andmete koosseis. Nimetatud paragrahvi täiendatakse punktidega 10–12, mille kohaselt hakatakse TÖRi koguma andmeid tööd tegeva isiku ametinimetuse, töökoha asukoha ja tööaja määra kohta.

Tööd tegeva isiku ametinimetuse ja töökoha asukoha kohta andmete kogumise eesmärgiks on koguda tõhusamalt palga ja tööjõu andmeid. Hetkel esitavad ettevõtted Maksu- ja Tolliametile ning Statistikaametile osaliselt sarnaseid andmeid. TÖR on tööd võimaldavale isikule mugavam andmete edastamise keskkond. Samuti annab see Statistikaametile paremad võimalused andmete kogumiseks.

Riikliku statistika seaduse (edaspidi RStS) § 29 lõige 2 annab Statistikaametile õiguse teha ettepanekuid andmekogudes olevate andmete koosseisu ja kasutatavate klassifikaatorite muutmiseks, kui andmete kaetus ning andmekogus olevate andmete koosseis, detailsus ja kvaliteet ei võimalda teha riikliku statistika kvaliteedikriteeriumidele vastavat riikliku statistikat. Riikliku statistika tegijal on kohustus kasutada eelkõige andmekogudesse kogutud andmeid. Muudatus on tingitud Statistikaameti vastavasisulisest ettepanekust. Samuti leidis nimetatud teema kõlapinda ka projektis Aruandlus 3.0.⁴

Statistikaamet on kogunud seni andmeid riikliku statistika tegemise jaoks riiklikest registritest, valikuuringu meetodil ning küsitlustega. Andmete kogumine ametinimetuse (ametite klassifikaatori järgi) ning töökoha asukoha kohta võimaldab teha senisest detailsemalt statistikat palga- ja tööturu kohta. Sealhulgas on Statistikaamet seadnud eesmärgiks teha registripõhise rahva ja eluruumide loenduse (REGREL) aastal 2021 täielikult registripõhiselt. Kahtlemata võimaldab eelnimetatud muudatus selle eesmärgi täitmist.

TÖRis töötaja registreerimine on tööd võimaldavale isikule kohustuslik ning hetkel sisaldab TÖR juba andmeid erinevate töötamise liikide kohta. TÖRi loomisel oli esialgseks eesmärgiks vähendada ebaseadusliku tööjõu kasutamist ning kindlustada tööd tegevate isikute sotsiaalsete õiguste parem kaitse ning vähendada seejuures ettevõtjate halduskoormust.⁵ Rahandusministri 6. oktoobri 2008. a määruse nr 29 „Maksu- ja Tolliameti põhimäärus“ § 13 punkti 2 kohaselt on isikute maksuriskide hindamine ja kindlaksmääramine üheks MTA maksuauditi osakonna põhiülesandeks.

Kuigi ametinimetuse ja töökoha asukoha kohta andmete kogumine toimub eelkõige statistilisel eesmärgil, saab MTA kasutada neid andmeid ka enda töö jaoks vajalike riskianalüüside koostamisel, et selgitada välja, millistes majandustegevuse valdkondades toimub või võib toimuda enam rikkumisi. Kogutavate andmete alusel ei saa samas teha järeldusi isiku

⁴ Nullbürokratia algatusest välja kasvanud projekt Aruandlus 3.0 on Maksu- ja Tolliameti, Statistikaameti ja Eesti Panga ühisprojekt, mille eesmärgiks on vähendada ettevõtjate koormust palga ja tööjõu andmete esitamisel. Selle eesmärgiks on luua võimalused riigile vajalike andmete automaatseks liikumiseks, lähtudes minimaalsusest ja lihtsusest. Nullbürokratia raames esitatud 147st ettepanekust iga kümnes käsitles maksustamiseks ja statistika tegemiseks vajalike andmete koos kogumist, sh TSD lisade ja TÖRi andmekoosseisu täiendamist. Aruandlus 3.0 projekti eesmärgiks on töötada välja lahendused andmete automaatseks hõivamiseks ettevõtjate majandus- ja personaliarvepidamisest.

⁵ MKS eelnõu seletuskiri kättesaadav arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/b852a61d-a767-4110-8ea2-1bdc5695e424/Maksukorralduse%20seaduse%20muutmise%20seadus>

maksukohustuse osas. Maksude tasumise õiguspärasuse kohta on maksuhalduril õigus võtta seisukoht alles pärast maksumenetluse läbiviimist ja selleks asjakohaste tõendite kogumist.

MKRI põhimääruse muutmise eelnõu kohaselt tuleb tööd võimaldaval isikul kanda TÖRi tööd tegeva isiku ametinimetust vastavalt riigisisesele ametite klassifikaatorile või selle puudumisel ametinimetust vastavalt Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni rahvusvahelisele ametite klassifikaatorile 2008 (*ISCO-08*). Sobiva klassifikatsiooni puudumisel märgitakse töö ülesannete sisust lähtudes lähim ametinimetust.

Statistikaamet on hetkel klassifikaatoreid korrastamas ning tulenevalt asjaolust, et klassifikaatorid võivad muutuda, on Statistikaametil kavastatud koostöös Maksu- ja Tolliametiga koostada juhend, et oleks arusaadav, millisest klassifikaatorist lähtuda tuleb ning kuidas töökoha asukohta TÖRi kandma peaks.

Ametite klassifikaatoril on neli taset, millesse ameteid rühmitatakse.⁶ Klassifikaatori koosseisu kuulub ametinimetusi sisaldav register. Kavatsus on täiendada olemasolevat ametite klassifikaatorit ja luua juurde viies tasand (st siseriiklik tasand), mis sisaldab ametinimetusi ja nendele vastavaid 8-kohalisi numberkoode. Registris olevad ametinimetused moodustavad viienda taseme ja igaüks neist saab identifitseeritava koodi. Loodav ametite klassifikaatori süsteem peaks aitama kasutajal kerge vaevaga üles leida vajaliku ametinimetuse koos vastava koodiga. Samuti peaks infosüsteem abistama kasutajat õige valiku tegemisel, sh võimaldama otsingut sarnaste ametinimetuste seast.

Töökoha aadress ehk toimla on töandja tegevuskoha aadress, kuhu töötaja on määratud tööülesandeid täitma.⁷ Eesmärk on määratleda töökoha asukoht võimalikult suure täpsusastmega. Kui aga töö tegemise koht ei ole püsiv, näiteks ehitamine, objektide valve või ei ole see kokku lepitud, siis määratakse isiku töökohaks töandja asukoht. Tööobjektid, näiteks valvatavad korterid, poolleiolevad ehitusobjektid jms, ei ole töökohad. Statistikaamet koostab täpse juhise töökoha aadressi registreerimise nõuete kohta, mis abistab töandjat andmete sisestamisel.

TÖR-i kantavate andmete kvaliteedi tagab MTA ja Statistikaameti koostöö. MKS § 10 lõike 2 punkt 5 paneb MTA-le üldise kohustuse valvata töötamise registreerimise kohustuse täitmise üle. RStS kohustab Statistikaameti tagama, et statistikatöökohas kogutavad andmed oleksid korrektsed. Andmeid ametinimetuse ja töökoha asukoha kohta kogutakse riikliku statistika tegemiseks, mis annab Statistikaametile õiguse pöörduda andmete täpsustamise vajaduse korral ise tööd võimaldava isiku poole andmete parandamiseks ning pakkuda vajadusel konsultatsiooni. MTA ja Statistikaamet teavitavad samuti TÖRi kandeid teinud tööd võimaldavaid isikuid vajadusest täiendada TÖRi kandeid.

Kavandatav regulatsioon ei loo olulisi täiendavaid piiranguid isikute põhiõigustele ja -vabadustele. TÖR ei ole avalik register. Vastavalt RStS § 35 lõikele 1 levitab riikliku statistika tegija riikliku statistika tegemiseks kogutud andmeid ainult sellisel kujul, mis välistab statistilise üksuse otsese või kaudse tuvastamise võimaluse, kui riikliku statistika seaduses ei ole sätestatud teisiti. Statistikaamet töötleb ja avaldab andmeid anonümiseeritud kujul. Seega on muudatus kooskõlas ka isikuandmete kaitse üldpõhimõtetega.

⁶ Ametite klassifikaator on kättesaadav hetkel Statistikaameti veebis: http://metaweb.stat.ee/classificator_publish_list.htm?siteLanguage=ee

⁷ Tegevuspaik ehk toimla on statistikas majandusüksuse osa, mis üldjuhul on hõlmatud ühe tegevusalaga ning mis asub ühes kohas.

Eelnõuga lisatava MKRi põhimääruse § 13⁴ lõike 1 punktist 12 tekib tööd võimaldavale isikule kohustus teha TÖRi kanne töölepingu alusel töötava isiku või teenistussuhtes oleva ametniku tööaja määra kohta.

Hetkel on tulumaksu kinnipidaja kohustatud deklaratsiooni vorm TSD lisa 1 esitama nende töölepingu alusel töötavate töötajate või teenistussuhtes olevate ametnike tööaja määra, kelle töötamine ei ole TÖRi andmetel peatatud, sõltumata väljamakse tegemisest.⁸ Tööaja määr on seega märgitud seni maksustamisperioodi kohta, mille kohta deklaratsioon on esitatud. Tööaja määraks on töötajaga töölepingus või ametnikuga ametisse asumisel kokku lepitud tööaja määr, mis ei sõltu tegelikult töötatud tundidest.

Muudatuse tegemisega ei kaasne täiendavaid piiranguid isikute põhiõigustele ega –vabadustele, kuna vastavaid andmeid maksuhaldur juba kogub. Muudatuse tegemisel muutub vaid tööaja deklareerimise viis. Täiendavat halduskoormust tööandjale ei teki ka summeeritud tööaja määra puhul, kuna TÖRi kantakse tööaja määr lähtudes sellest, mis on kokku lepitud kas isiku ametisse asumisel või töölepingu sõlmimisel. Seega ei oma tähtsust asjaolu, kas tööandja kasutab summeeritud tööaja arvestust.

TÖRi tuleb tööaja määr märkida vahemikus 0 – 1,00. Osalise tööaja korral märgitakse tööaeg arv „0,...“ sajandiku täpsusega (arv 0 ja kaks kohta pärast koma vastavalt kokku lepitud tööaja määrale). Kui MKS § 25¹ lõike 3 punkti 5 kohaselt on töötamine peatunud, on tööaja määr 0,00. Täistööajaga tööd tegeva isiku tööaja määraks on arv 1,00 ja juhul kui isik teeb osalise tööaja korral, mil tööaeg on pool täistööajast, on tööaja määraks 0,50.

Muudatus on kavandatud jõustuma 1. jaanuaril 2019. a. Maksu- ja Tolliamet kannab 1. jaanuari 2019. a seisuga TÖRi kantud tööd tegevate isikute kohta deklaratsiooni vormi TSD lisa 1 ja 2 alusel tööaja määra. TÖRi kantakse tööaja määr 31. detsembri 2018. a seisuga. Muudatuse eesmärk on vähendada ettevõtjatel lasuvat halduskoormust.

§ 1 punkt 4 – MKRi põhimääruse § 13⁴ täiendamine lõikega 3

MKRi põhimääruse § 13⁴ lõike 3 kohaselt ei pea ametinimetust, töökoha asukohta ja tööaja määra märkima järgmiste isikute registreerimisel TÖRis:

- FIE ettevõtte majandustegevuses osalev abikaasa (MKS § 20² lõige 2);
- võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutav isik (MKS § 25¹ lõige 4 punkt 2);⁹
- pikaajalisse välislahetusse saadetud ametnikuga kaasas olev mittetöötav abikaasa, kellele makstakse abikaasatasu avaliku teenistuse seaduse § 46 alusel, või välisteenistujaga või pikaajalises lahetus Eesti Vabariigi välisesinduses töötava haldusteenistujaga kaasas olev mittetöötav abikaasa, kellele makstakse abikaasatasu välisteenistuse seaduse § 67 alusel (MKS § 25¹ lõige 4 punkt 16);

⁸ Rahandusministri 29. novembri 2010. a määruse nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ lisa 2: „Vormi TSD lisa 1“ „Residendist füüsilistele isikutele tehtud väljamaksed, kinnipeetud tulumaks, kohustuslik kogumispensionide makse ja töötuskindlustusmakse ning arvutatud sotsiaalmaks ja tööandja töötuskindlustusmakse“. Ühtlasi sama määruse lisa 3 „Vormi TSD lisa 2“ „Mitteresidendist füüsilistele või juriidilistele isikutele tehtud väljamaksed, kinnipeetud tulumaks ja töötuskindlustusmakse ning arvutatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmakse“.

⁹ Majandustegevusalade klassifitseerimisel kasutatakse Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorit (EMTAK), mis põhineb Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilisel klassifikaatoril NACE. Puudub eraldiseisev kohustus FIE kandmiseks TÖRi. FIE kantakse äriseadustiku § 3 kohaselt äriregistrisse, märkides ära Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK).

- ettevõtlustulu maksu maksja ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse tähenduses (MKS § 25¹ lõige 4 punkt 17).

Nimetatud isikute kohta ei pea andmeid esitama põhjusel, et vältida TÖRi andmete esitamise halduskoormuse suurenemist. Ühtlasi ei pruugi esitatavad andmed olla sellise täpsuse astmega nagu MKS § 25¹ lõike 4 punktides 1, 3–14 ning MKS § 25¹ lõikes 5 nimetatud isikute kohta registreerimise kande tegemisel esitatavad andmed.

Võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutavate isikute puhul ei ole võimalik tagada, et esitatavad andmekoosseisud oleksid piisava täpsusega. Kuigi töövõtulepingu alusel tööd tegevate isikute puhul võib olla võimalik mõningatel juhtudel ametinimetuse ja töökoha asukoha andmete esitamine, on halduskoormuse tõusu vältimise eesmärgil jäetud andmete esitamise kohustus kehtestamata. Need töötamise vormid on tihtipeale oma olemuselt lühiajalisemad, võrreldes tavapärase töösuhtega.

MKS § 25¹ lõike 4 punkti 17 kohaselt registreeritakse TÖRis ettevõtlustulu maksu maksja ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse tähenduses. Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse § 1 lõike 3 kohaselt maksustatakse ettevõtlustulu maksuga 1) teenuse osutamisest saadud summad ja 2) kauba müügist saadud summad. Mõiste „teenuse osutamise eest saadud summa“ puhul tuleb lähtuda võlaõigusseaduses sätestatust. Teenuse osutamise lepingud on sätestatud võlaõigusseaduse 8. peatükis.

FIE ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa kohta ei hakata samuti koguma nimetatud andmekoosseise, kuigi ta registreeritakse TÖRis. FIEde töötamist ei registreerita TÖRis, nende sotsiaalsed tagatised on sõltuvuses tema registreeritusest äriregistris.

§ 1 punkt 5 – MKRi põhimääruse § 15¹ kehtetuks tunnistamine

MKRi põhimääruse § 15¹ sätestab, et MKS §-s 20² lõikes 2 nimetatud isik registreeritakse Maksu- ja Tolliametis FIE avalduse alusel.

Tulenevalt MKSi ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõus kavandatud muudatustest teeb FIE ettevõtte majandustegevuses osaleva abikaasa kohta kande TÖRis. MKRi põhimääruse § 15¹ tunnistatakse kehtetuks, kuna nimetatud säte ei ole enam asjakohane.

§ 1 punkt 6 – MKRi põhimääruse täiendamine §-ga 36

MKRi põhimäärust täiendatakse §-ga 36, mille kohaselt enne 1. juulit 2018. a TÖRi kantud tööd tegevate isikute kohta kannab tööd võimaldav isik töötaja ametinimetuse ja töö tegemise koha andmed TÖRi hiljemalt 2018. aasta 1. oktoobriks.

Tegemist on sättega, mis võimaldab teha tööd võimaldaval isikul kandeid halduskoormuse hajutamise eesmärgil pikema aja jooksul nende tööd tegevate isikute kohta, kes on juba TÖRi kantud. Muudatuse eesmärgiks on vältida suuremate tööandjate halduskoormuse hüppelist tõusu ning anda aega muudatusega kohanemiseks.

§ 1 punkt 7 – MKRi põhimääruse täiendamine §-ga 37

MKRi põhimäärust täiendatakse §-ga 37, mille kohaselt ei kohaldata käesoleva määruse § 13⁴ lõike 1 punkti 13 enne 1. jaanuari 2019. a TÖRi kantud tööd tegevate isikute töötamise registreerimisel.

See tähendab, et riiklik maksuhaldur ei nõua kõikidelt tööandjatelt, kelle kohta on 31. jaanuari 2018. a seisuga esitatud deklaratsiooniga andmed tööaja määra kohta, vastavasisulise kande tegemist. Maksuhaldur kannab ise deklaratsioonil esitatud olemasolevad andmed töötajate ja teenistujate tööaja määra kohta TÖRi.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on kooskõlas Euroopa Liidu õigusest tulenevate isikuandmete kaitse üldpõhimõtetega.

4. Määruse mõjud

Määruse kehtestamisega ei kaasne lisaks MKSi ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas väljatoodud mõjudele FIE ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa registreerimise korra muutmise osas täiendavaid mõjusid. Lisaks on allpool kirjeldatud TÖRi uute andmekoosseisude: ametinimetuse, töökoha asukoha ja tööaja määra lisamise mõjusid.

Viidatud seaduse eelnõu kohaselt on FIE ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa registreerimise korra muutmise mõju alljärgnev:

FIE abikaasa töötamise kandmine TÖR-i

Sihtrühmad

1. Muudatus puudutab füüsilisest isikust ettevõtjaid ja nende abikaasasid, kes osalevad FIE tegevuses, olemata temaga töösuhetes.
2. Riigiasutustest on sihtrühmaks eelkõige riiklike maksude maksuhaldur, kaudselt ka Sotsiaalkindlustusamet ja Haigekassa, kes saavad FIE abikaasa sotsiaalkindlustust tagavad andmed MTA kaudu.

Mõju ulatus

1. Tegemist on tehnilise muudatusega FIE abikaasa andmete töötlemisel. Sisulisi muudatusi ega mõjusid FIE abikaasa registreerimisel muudatuse rakendamise ega kaasne. Muudatusega ei kaasne seega ka maksukohustuslastele majanduslikku mõju.
2. Muudatusega kaasneb vähene kulu seoses MTA IT süsteemide arendamisega.

Mõju avaldumise sagedus

Regulatsiooni kui terviku mõju avaldumise sagedus on maksukohustuslaste jaoks väike, kuna puudutatud isikute ring on väike ja kannete muutmise vajadus harv. Eelnõu mõju avaldumise sagedusele mõju ei avalda. Tänapäevaks MKRis registreeritud FIE abikaasade andmed kannab MTA üle TÖRi, millega kaasneb ühekordne vähene töökoormus.

Ebasoovitavate mõjude riski sihtrühmale ei tuvastatud.

TÖRi ametinimetuse ja töökoha asukoha andmete lisamine

Sihtrühmad

1. Muudatused mõjutavad neid tööd võimaldavaid isikuid, kes teevad kandeid MKS § 25¹ lõike 4 punktides 1, 3–14 ning MKS § 25¹ lõikes 5 nimetatud isikute kohta.¹⁰ MKS § 25¹ lõike 4 punktides 2, 16 ja 17 nimetatud isikute töötamise registreerimisel ei tule vastavasisuliselt kandeid teha. Samuti ei tule teha vastavat kannet MKS § 20² alusel füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtte majandustegevuses osaleva abikaasa registreerimisel.¹¹

Samuti mõjutavad muudatused passiivselt isikuid, kes on kantud või kelle andmeid kantakse tulevikus TÖRi.

2. Muudatus avaldab mõju Statistikaametile ja MTAlle. Sihtrühma suurus võrreldes riigiasutuste koguarvuga on väike.

Mõju ulatus

1. Arvestades asjaolu, et TÖRi mõistes on tööd tegevate isikute hulk suur, võib muudatuse passiivset mõjuala pidada samuti suureks.

Muudatuste tegemine nõuab ettevõtjalt TÖRi kahe täiendava välja täitmist tööd tegeva isiku tööle asumisel ja vastavate andmete muutumise korral. Tööd võimaldavatel isikutel, kes on kandnud TÖRi MKS § 25¹ lõike 4 punktides 1, 3–14 ning MKS § 25¹ lõikes 5 nimetatud isikud, tõuseb muudatuse jõustumisel ühekordselt halduskoormus, kuna esineb vajadus täiendavate kannete tegemiseks. Suuremate ettevõtete puhul on halduskoormus suurem.

Võrreldes olukorraga, kui tööd võimaldav isik peaks hakkama täitma TÖRi kannete asemel Statistikaameti valikuuringuid, on tegemist lahendusega, millel on väiksem halduskoormus. Statistikaametile jääb alles õigus teha valikuuringuid. TÖRi esitab andmeid ligikaudu 70 000 tööandjat, neist 10 000 esitavad andmeid sagedamini kui kord kvartalis. Tunnetatud halduskoormus suureneb, sest muudatuste jõustumisel tuleb andmeid muuta ka töösuhte kestel, juhul kui vastavad andmed muutuvad. Statistikaameti palgaaruandeid tuleb täita kvartaalselt.

2. Muudatused mõjutavad Statistikaameti töökorraldust, kuna riikliku statistika tegemiseks ja registripõhise rahva ja eluruumide loenduse (REGREL) läbiviimiseks on võimalik kasutada senise valikuuringu meetodi asemel TÖRi ja teiste andmekogude andmeid. Kuna Statistikaamet koguks samu andmeid muudatuste tegemata jäämisel valikuuringuga, siis on muudatus olemuselt positiivne, sest väheneb Statistikaameti töökoormus andmete kogumisel.

Statistikaamet tagab andmete õigsuse kvaliteedi hindamise kaudu ning vajadusel isikute teavitamisega koostöös MTAGA. Andmekogude andmete kvaliteedi hindamise eesmärgiks on välja selgitada, kas nende andmete alusel on võimalik teha kvaliteedikriteeriumidele vastavat riiklikku statistikat. Andmete kvaliteedi süsteemne ja regulaarne hindamine toimub Statistikaameti ja andmekogude vastutavate töötajate koostööstööle tuginedes rahvusvaheliselt tunnustatud metaandmete kirjeldamise standardile, milleks on SDMX ühtsel statistikamõistete loetelul põhinev ESMS (Euro-SDMX Metadata Structure). ESMS selgitavad metaandmed on

¹⁰ Nimetatud isikuteks on töölepingu alusel töötav isik, juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige, ametnik ja töötaja avaliku teenistuse seaduse § 7 tähenduses, Riigikogu liige, Vabariigi President, Vabariigi Valitsuse liige, kohtunik, õiguskantsler, riigikontrolör, riiklik lepitaja, kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu liige, osavalla- või linnaosavanem. Samuti on nimetatud isikuteks ka äriühingus ja füüsilisest isikust ettevõtja juures ettevõtja majandushuvides töötavad, kuid tasu mitte saavad isikud.

¹¹ Nimetatud isikuteks on võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutav isik, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtja, pikaajalisse välislähetusse saadetud ametnikuga kaasas olev mittetöötav abikaasa, kellele makstakse abikaasatasu avaliku teenistuse seaduse § 46 alusel, või välisteenistujaga kaasas olev mittetöötav abikaasa, kellele makstakse abikaasatasu välisteenistuse seaduse § 67 alusel, ettevõtlustulu maksu maksja ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse tähenduses. FIET ei kanta TÖRi, ta satub sinna sarnaselt teiste tööd võimaldavate isikutega, kui teeb kande isiku kohta, kellele ta tööd võimaldanud on.

ette nähtud Euroopa statistikasüsteemis avaldatava statistika kirjeldamiseks. Metaandmeid uuendatakse vastavalt vajadusele vähemalt kord aastas.

Muudatused mõjutavad MTAt, kuna nende rakendamine eeldab andmetöötlussüsteemide arendamist.

Mõju avaldumise sagedus

1. Tööd võimaldaval isikul tekib kohustus esitada TÖRi täiendavaid andmeid ametinimetuse ja töökoha asukoha kohta tööd tegeva isiku tööle asumisel. Samuti tekib kohustus muuta neid andmeid, juhul kui tööd tegeva isiku ametinimetus või töökoha asukoht muutuvad.

2. MTAle ja Statistikaametile ei ole mõju avaldumine sagedane, kuid võimaldab asutuse tööd paremini korraldada.

Ebasoovitavate mõjude risk

Muudatuste koondmõju ettevõtluskeskkonnale, ettevõtete tegevusele ja riigiasutuste korraldusele on keskmine.

TÖRi tööaja määra lisamine

Sihtrühmad

1. Kõik maksukohustuslased, kes esitavad deklaratsioonil andmeid tööaja määra kohta. Sihtrühm on suur.

2. Maksu- ja Tolliametil tuleb vähesel määral muuta ümber oma töökorraldust. Sihtrühma suurus võrreldes riigiasutuste koguarvuga on väike.

Mõju ulatus

Mõju ulatus mõlema sihtrühma puhul on väike. Maksukohustuslased ei pea hakkama igakuiselt andmeid uuendama, kuna tööaja määra säilimisel ei pea TÖRi andmeid täiendavalt esitama. Andmeid tuleb muuta vaid töökoormuse muutumisel.

Mõju avaldumise sagedus on väike. Muudatustega kaasneb maksuhaldurile kulu IT süsteemide arendamisega.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud. Muudatuste koondmõju ettevõtluskeskkonnale, ettevõtete tegevusele ja riigiasutuste korraldusele on väike.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega kaasnevad kulud: kulud IT süsteemide arendamisele on hinnanguliselt 150 000 eurot. Statistikaameti tööjõukulud vähenevad, kuid täpset summat on keeruline prognoosida, kuna see sõltub suuresti sellest, kui efektiivselt andmeid koguda võimalik on. Määruse rakendamisega ei kaasne tulusid.

6. Määruse jõustumine

FIE ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa registreerimise korra muudatused jõustuvad 1. septembril 2018. a.

Muudatused, mille kohaselt tuleb TÖRi kanda andmed ametinimetuse ja töökoha asukoha kohta, jõustuvad 1. juulil 2018. a.

Muudatus, mille kohaselt tuleb TÖRi kanda tööaja määr, jõustub 1. jaanuaril 2019. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele eelnõude infosüsteemi EIS vahendusel ning arvamuse avaldamiseks Statistikaametile, Riigi Infosüsteemide Ametile, Eesti Maksumaksjate Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Tööandjate Keskliidule, Andmekaitse Inspeksioonile.